

**FOLKETINGETS OMBUDSMAND**

Gammeltoft 22, 1457 København K  
Telefon 33 13 25 12. Telefax 33 13 07 17  
Personlig henvendelse 10-15

Folketingets Retsudvalg  
Christiansborg  
1240 København K

Dato: - 9 NOV. 2005

J.nr.: 2002-2000-628  
Sagsbehandler: MVE  
(Bedes anført ved henvendelser)  
Akt. nr.: 46

+ opfølgingsrapporter

**Vedrørende inspektion af Arresthuset i Randers**

Hermed sender jeg et eksemplar af opfølgingsrapport nr. 3 af dags dato vedrørende inspektionen den 21. august 2002 af Arresthuset i Randers.

Med henblik på muligheden for at mangfoldiggøre rapporten vedlægger jeg desuden en uhæftet kopi af rapporten.

Som det fremgår af rapporten, betragtes inspektionssagen i øvrigt herefter som afsluttet.

Med venlig hilsen



Hans Gammeltoft-Hansen



Den 22. juni 2005 afgav jeg en opfølgingsrapport (nr. 2) vedrørende min inspektion den 21. august 2002 af Arresthuset i Randers. I rapporten meddelte jeg at jeg afventede svar/underretning på nærmere angivne forhold.

Jeg modtog i den anledning en udtalelse af 31. august 2005 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen vedlagt en udtalelse af 3. august 2005 fra arrestinspektøren.

Jeg har desuden den 25. august 2005 modtaget kopi af direktoratets brev af 24. august 2005 til arrestinspektøren vedrørende godkendelse af arresthusets fællesskabsregler.

Jeg har efterfølgende modtaget direktoratets udtalelse af 26. oktober 2005 vedlagt en udtalelse med bilag af 12. september 2005 fra arrestforvareren. Som bilag var vedlagt "Husorden fra Randers Arrest. Revideret og gældende fra 1/10 - 2005."

Jeg skal herefter meddele følgende:

Under punkt 6.15. (Egne genstande) udtalte jeg bl.a. følgende i min opfølgingsrapport nr. 2:

*"Som det fremgår, har jeg flere gange under udarbejdelsen af denne rapport kunnet konstatere at forhold som jeg i min opfølgingsrapport (nr. 1) gik ud fra ville blive ændret/præciseret i arresthusets husorden, ikke er blevet ændret/præciseret i overensstemmelse hermed. Det samme gælder forhold som jeg i min opfølgingsrapport (nr. 1) noterede mig på baggrund af direktoratets oplysninger i udtalelsen om at direktoratet overfor arresthuset havde tilkendegivet at direktoratet gik ud fra ville blive ændret, og – for så vidt angår et enkelt forhold – som jeg noterede mig på baggrund af arresthusets oplysninger (forud for min opfølgingsrapport (nr. 1)) om at forholdet var ændret.*

*Jeg har noteret mig at husordenen senest er revideret den 1. oktober 2005 og at dette udstedelsestidspunkt er angivet på husordenens forside – ligesom husordenen er dateret ved arrestforvarerens og arrestinspektørens underskrift på sidste side.*

### **Ad punkt 3.3. Fællesskab**

Jeg bad (fortsat) om underretning om og en kopi af arresthusets (endelige) retningslinjer for fællesskab når direktoratet har godkendt disse. Med henvisning til at direktoratet havde bedt arresthuset om at redegøre for hvad den del af opholdsstuen der ikke er blevet inddraget til kapacitetsudvidelsen, anvendes til, og at direktoratet når dette var afklaret, ville tage stilling til arresthusets retningslinjer for fællesskab, samt med henvisning til det anførte i de tidligere rapporter vedrørende inspektionen, bad jeg endvidere om underretning om benyttelsen af opholdsstuen.

Direktoratet har henvist til at arresthusets fællesskabsregler er godkendt ved skrivelse af 24. august 2005 som jeg til orientering har modtaget kopi af.

Direktoratet har i brevet af 24. august 2005 til arresthuset godkendt arresthusets fællesskabsregler, og det fremgår heraf på hvilket grundlag det er sket. Direktoratet har i brevet taget arresthusets oplysninger om anvendelse af den tidligere opholdsstue til efterretning. Til inspiration har direktoratet i øvrigt vedlagt et notat med ideer til styret fællesskab.

Om anvendelsen af opholdsstuen har direktoratet i brevet af 24. august 2005 anført følgende:

”Som det fremgår af direktoratets skrivelse af 18. juni 2004 har arresthuset anført, at opholdsstuen på baggrund af kapacitetsudvidelsen er inddraget til andre formål. Efter direktoratets opfattelse har det ikke været hensigten, at opholdsstuen skulle nedlægges, og man derfor har bedt arresthuset om at redegøre for, hvad den del af opholdsstuen, der ikke er blevet inddraget til kapacitetsudvidelsen, anvendes til.

hvornår gårdtur påbegyndes for indsatte der har celler i henholdsvis stueetagen og på 1. sal.

Jeg noterede mig også det oplyste om at gårdturstiden i sommerhalvåret udvides i den udstrækning der er personale til rådighed.

Arresthuset har i første omgang – i udtalelsen til direktoratet – oplyst at man ikke agter at præcisere gårdturstiderne i husordenen idet man anser det for vigtigere at bibeholde fleksibiliteten i det daglige arbejde. Arresthuset henviste samtidig til at der til tider er indsatte der nødvendiggør gårdtur på forskellige tidspunkter af sikkerhedsgrunde (fx rockere i 'bad standing').

Efterfølgende har arresthuset telefonisk overfor direktoratet oplyst at man havde misforstået min henstilling. Arresthuset har nu således præciseret husordenen således at det fremgår at der med 'øvrige indsatte' menes indsatte der er anbragt i strafcelle, isolerede eller udelukket fra fællesskab, og at disse vil blive lukket ud til gårdtur når de personalemæssige ressourcer er til stede. Husordenen er endvidere præciseret således at det nu fremgår at indsatte der er beskæftiget på værkstederne normalt vil blive lukket til gårdtur kl. 13.15.

Direktoratet har desuden oplyst at direktoratet har meddelt arresthuset at der ikke er noget i vejen for at arresthuset i særlige situationer som fx når arresthuset både huser indsatte med rockertilknøytning og indsatte der er i 'bad standing' i rockerkrede, varierer de ovennævnte tidspunkter af hensyn til orden og sikkerhed i arresthuset.

Direktoratet har herefter taget det oplyste om ændringerne i husordenen til efterretning og har ikke yderligere bemærkninger.

Blandt de bilag jeg modtog sammen med direktoratets udtalelse af 28. januar 2005, findes en følgeskrivelse fra arresthuset til direktoratet af 6. december 2004 hvormed arresthuset har sendt direktoratet en ny kopi af husordenens side 10 'med arresthusets ændringer vedr. afholdelse af gårdtur'. Jeg har samtidig modtaget en fuldstændig kopi af arresthusets husorden. De to udgaver af husordenens side 10 er (umiddelbart) identiske vedrørende afholdelse af gårdtur.

*Jeg har noteret mig at der i den udgave af husordenen som jeg har modtaget, er foretaget den ovenfor nævnte præcisering af 'øvrige indsatte' – bortset fra at indsatte der er anbragt i strafcelle ikke er nævnt. Det fremgår imidlertid ikke – som anført af direktoratet – at husordenen er præciseret således at det nu fremgår at indsatte der er beskæftiget på værkstederne normalt vil blive lukket ud til gårdtur kl. 13.15.*

Direktoratet har i udtalelsen anført følgende:

'Arresthuset har i udtalelsen vedrørende ombudsmandens inspektionsrapport gengivet den tilrettede husorden. Heraf fremgår det, at relevante bestemmelser fra straffuldbyrdelsesloven og telefonbekendtgørelsen nu er optrykt i husordenen. Endvidere fremgår det, at der i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering.

Endelig fremgår det, at arresthuset nu har tilrettet husordenen, således at det fremgår, at 'varetægtsarrestanter ... som hovedregel ikke [har] adgang til telefonsamtaler, udover til forsvarer i verserende straffesag og til politiet, dog kan der i tilfælde, hvor det skønnes, at kontakten ikke kan afvente almindelig brevveksling, gives tilladelse til telefonopkald, dog under forudsætning af politiets tilladelse.'

Direktoratet kan henholde sig hertil. Direktoratet har imidlertid bemærket, at det fortsat er anført, at telefonsamtaler til andre offentlige myndigheder, politi og forsvarer tillades i begrænset omfang. Direktoratet har tilkendegivet over for arresthuset, at man går ud fra at denne formulering, som konsekvens af de foretagne ændringer, skal slettes.'

*Jeg har noteret mig det oplyste om at telefonordningen nu er udvidet således at de indsatte (afsonere) har mulighed for at føre tre telefonsamtaler ugentligt i tidsrummet fra kl. 16 til kl. 21 (som hovedregel). Jeg har også noteret mig at de relevante bestemmelser fra straffuldbyrdelsesloven og telefonbekendtgørelsen nu er optrykt i husordenen. Endelig har jeg noteret mig at direktoratet overfor arresthuset har tilkendegivet at direktoratet går ud fra at det fortsat angivne om at telefonsamtaler til andre offentlige myndigheder, politi og forsvarer tillades i begrænset omfang, som en konsekvens af de foretagne ændringer, skal slettes. Jeg foretager herefter ikke yderligere vedrørende telefonordningen."*

Af den udgave af husordenen som jeg modtog til brug for min opfølgingsrapport nr. 2 fremgik det fortsat at samtaler med offentlige myndigheder, politi og forsvarer tillades i begrænset omfang. Jeg gik derfor – i min opfølgingsrapport nr. 2 – ud fra at det beroede på en forglemmelse at den omtalte bestemmelse i husordenen ikke var slettet, og at den derfor (nu) ville blive slettet.

Arresthuset har oplyst at ordvalget i husordenen om at telefonisk kontakt til offentlige myndigheder tillades "i begrænset omfang" bliver ændret.

Direktoratet har henholdt sig hertil, i det direktoratet har anført at direktoratet dog finder det beklageligt at arresthuset ikke ændrede husordenen efter at direktoratet tilkendegav overfor arresthuset at man gik ud fra at formuleringen ville blive ændret. Direktoratet har derfor anmodet arresthuset om at indsende kopi af husordenen i den tilrettede form.

Arresthuset har i den efterfølgende udtalelse oplyst at teksten er ændret og sætningen "i begrænset omfang" er slettet.

*Jeg er enig med direktoratet i at det er beklageligt at arresthuset ikke tidligere ændrede husordenen, og jeg har noteret mig at ændringen nu er foretaget.*

**Ad punkt 6.7. Avishold mv.**

I min opfølgingsrapport (nr. 1) anførte jeg følgende vedrørende avishold:

"Under inspektionen blev det også oplyst at arresthuset er begyndt at finde udenlandske aviser på internettet og printe et par sider ud til en udenlandsk indsat. Arresthuset henviste under inspektionen til at hvis aviserne skal lånes fra biblioteket, er de mindst en uge gamle inden de indsatte får dem.

Idet jeg citerede direktoratets udtalelse i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Hillerød vedrørende bestemmelsen i straffuldbyrdelsesloven, noterede jeg mig at arresthuset printede nyheder ud til eventuelle udenlandske indsatte der således har mulighed for at læse nyheder på et af hovedsprogene. Jeg måtte forstå arresthusets oplysninger herom således at arresthuset foretager en sådan udprintning hver dag (når der vel at mærke er udenlandske indsatte i arresthuset).

Arresthuset har i udtalelsen oplyst at man har vurderet at det vil være resourcespild at indkøbe flere eksemplarer af landsdækkende aviser, idet de nuværende aviser ikke bliver læst.

For så vidt angår udenlandske aviser har arresthuset oplyst at under forudsætning af at den avis den indsatte ønsker, findes på internettet, vil denne blive printet ud til den indsatte. Ellers vil han få tilbudt en anden avis på sproget.

Arrestforvareren har telefonisk over for direktoratet oplyst at også dansk-sprogede indsatte kan få printet en dansk avis ud fra internettet hvis der fremsættes ønske herom. Det er arrestforvarerens opfattelse at de indsatte er tilfredse med denne ordning.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

*Under hensyntagen til det oplyste om at de nuværende aviser ikke bliver læst, foretager jeg ikke mere vedrørende dette spørgsmål. Jeg går ud fra at arresthuset ved den næste revision af husordenen vil overveje at medtage muligheden for at låne en avis henholdsvis få udprintet sider fra en udenlandsk avis."*

Hverken arresthuset eller direktoratet fremkom med bemærkninger hertil til brug for min opfølgingsrapport nr. 2. Da det ikke fremgik at den udgave af husordenen jeg modtog forud for min opfølgingsrapport nr. 2 at de indsatte havde mulighed for at henholdsvis få udprintet sider fra en udenlandsk avis (men det fremgik at de indsatte har mulighed for at låne en avis), gik jeg ud fra at det beroede på en forglemmelse at husordenen ikke var revideret på dette punkt, og at husordenen derfor (nu) ville blive præciseret (også) på dette punkt.

Arresthuset har oplyst at udenlandske indsatte bliver gjort bekendt med at der kan udprintes aviser fra den indsattes eget hjemland og at oplysningen vil blive tilført husordenen ved den næste revision.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Arresthuset har i den efterfølgende udtalelse oplyst at arresthuset nu dagligt modtager fem eksemplarer af "Metro-expres" der lægges ud på afdelingerne, og at det er tydeliggjort at udenlandske indsatte kan få udprintet aviser fra internettet ved henvendelse til personalet.

*Jeg har noteret mig det oplyste.*



Jeg udtalte videre i min opfølgingsrapport (nr. 1) om bøger på fremmedsprog:

*"Arresthuset har oplyst at der findes en mindre samling af bøger på engelsk, men har ikke oplyst ca. hvor mange bøger der er tale om. Under henvisning til det oplyste foretager jeg ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål. Jeg bemærker i den forbindelse at jeg i forbindelse med min seneste inspektion af Arresthuset i Næstved har noteret mig at direktoratet ikke stiller krav om at der i de lokale udmøntninger af den generelle biblioteksaftale kræves et vist antal bøger på fremmedsprog. Jeg har i den forbindelse udtalt at jeg er enig med direktoratet i at det væsentlige er at man i arresthuset vurderer om bogbestanden afspejler det behov som de indsatte har – herunder behovet for bøger på fremmedsprog.*

*Jeg går ud fra at arresthuset ved den næste revision vil overveje at medtage denne mulighed for at låne udenlandske bøger i husordenen."*

Hverken arresthuset eller direktoratet fremkom med bemærkninger hertil til brug for min opfølgingsrapport nr. 2. Jeg bad herefter arresthuset oplyse om det ved revideringen af husordenen havde været overvejet at medtage oplysning om at de indsatte har mulighed for at låne udenlandske bøger i husordenen. I givet fald bad jeg arresthuset underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Arresthuset har oplyst at udenlandske indsatte bliver gjort bekendt med muligheden for at låne bøger på deres eget sprog. Arresthuset har samtidig anført at hele biblioteksdriften styrkes pr. 1. januar 2006 med flere bibliotekartimer i arresthuset.

Det fremgår af direktoratets udtalelse at direktoratet telefonisk har fået oplyst at informationen om at de indsatte har mulighed for at låne udenlandske bøger – i det omfang disse er tilgængelige – vil blive tilført husordenen ved næste revision. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Arresthuset har i den efterfølgende udtalelse oplyst at det nu fremgår af husordenen at udenlandske indsatte ved henvendelse til personalet kan bestille bøger på fremmedsprog.

*Jeg har noteret mig dette.*

**Ad punkt 6.15. Egne genstande mv.**

I min opfølgingsrapport (nr. 1) er bl.a. anført følgende vedrørende de indsattes mulighed for at medbringe egen genstande:

”Det blev under inspektionen oplyst at der tidligere havde været mulighed for også at have en el-kedel (kaffemaskine er standardinventar), men at det efter at en fængselsfunktionær fik en kande kogende vand over sig da han åbnede en celledør, ikke længere er tilladt. I listen over tilladte/ikke tilladte genstande i husordenen (bilag A) henvises der for så vidt angår el-kedel til genstandsbekendtgørelsens §§ 3 og 4.

Jeg bad arresthuset uddybe denne henvisning.

Arresthuset har oplyst, at der rettelig skulle have været henvist til genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 4, og at husordenen nu er ændret.

Direktoratet har henholdt sig til at husordenen nu er ændret således at der henvises til genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 4, vedrørende genstande der kan benyttes som våben og andre personfarlige genstande.

I bekendtgørelsens § 3 er det anført at institutionens leder skal fastsætte nærmere regler om udlevering af indsattes egne genstande. Institutionens leder kan i denne forbindelse under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte yderligere begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, herunder med hensyn til genstandenes størrelse, antal og art mv.

Efter bekendtgørelsens § 4 kan institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, bestemme at bestemte genstande ikke kan udleveres til en indsat hvis udlevering konkret er uforeneligt med ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn. Det følger af genstandsvejledningen (punkt 8, sidste afsnit) at institutionens leder, eller den der er bemyndiget hertil, i det enkelte tilfælde må vurdere om udlevering er uforeneligt med ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, for så vidt angår genstande der ikke er omfattet af de fastsatte regler eller reglerne i bekendtgørelsen.

Det følger af genstandsvejledningens punkt 4 at afgørelse af om en genstand skal forbydes med den begrundelse at den vil kunne benyttes som våben, må bero på en konkret vurdering hvori bør indgå en afvejning af på den ene side genstandens farlighed ved eventuel benyttelse som våben, på den anden side hvor vigtig genstandens benyttelse – på lovlig vis – er for den indsattes dagligdag.

Jeg har fra mine inspektioner af samtlige landets arresthuse kendskab til at el-kedler mange steder tillades udleveret til de indsatte eller findes på cellerne som standardudstyr.

*At anse el-kedler for omfattet af genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 4 vil efter min umiddelbare opfattelse få vidtrækkende konsekvenser. Det vil således betyde at el-kedler ikke kan udleveres til indsatte i kriminalforsorgens institutioner (med undtagelse af pensioner, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 3).*

*Hertil kommer overvejelser om hvorvidt en kaffemaskine er tilstrækkelig til at lave te på, idet vandet nok er varmt, men ikke kogende, og heraf følgende overvejelser om på anden vis at tilbyde de indsatte der drikker te, kogende vand.*

*Inden jeg tager stilling til spørgsmålet, beder jeg direktoratet om på ny at overveje spørgsmålet."*

I min opfølgingsrapport nr. 2 anførte jeg herefter bl.a. følgende:

"Arresthuset har – i lighed med det under inspektionen oplyste – oplyst at man har fravalgt udlevering af el-kedler ud fra et sikkerhedsmæssigt synspunkt idet en medarbejder tidligere er blevet overhældt med kogende vand fra en el-kedel.

Efterfølgende har arresthuset over for direktoratet supplerende oplyst at der aldrig har været klaget over at det ikke er muligt at lave te af kogende vand fra en el-kedel. Arrestforvareren vil dog drøfte spørgsmålet på det kommende talsmandsmøde. Hvis der på mødet bliver tilkendegivet et ønske om indførelse af en ordning hvorefter der kan tilbydes kogende vand til te fra fx el-kedel eller termokande, vil arresthuset vurdere hvordan dette ønske kan imødekommes.

Direktoratet har oplyst at direktoratet vender tilbage hertil når arresthusets overvejelser foreligger.

*Jeg har noteret mig det oplyste og afventer direktoratets tilbagevenden til spørgsmålet, herunder til spørgsmålet om at anse el-kedler for omfattet af genstandsbekendtgørelsen § 2, stk. 1, nr. 4.*

*Jeg bemærker at jeg har konstateret at der i den udgave af husordenen som jeg har modtaget for så vidt angår el-kedler fortsat henvises til (den tidligere gældende) genstandsbekendtgørelsens §§ 3 og 4, og at dette således ikke – som det blev oplyst forud for min opfølgingsrapport (nr. 1) – er ændret.*

*..."*

Hertil har arresthuset oplyst at husordenen nu er ændret således at den er i overensstemmelse med genstandsbekendtgørelsen.

Direktoratet har anført at direktoratet finder det meget kritisabelt at arresthusets oplysning i udtalelsen af 24. februar 2004 – om at husordenen nu var ændret – ikke var korrekt. Direktoratet har derfor anmodet arresthuset om at sende en kopi af husordenen i den tilrettede form.

Arresthuset har i den efterfølgende udtalelse anført at hjemmelshenvisningen vedrørende el-kedler er præciseret.

*Jeg har noteret mig at der i den reviderede husorden henvises til genstandsbekendtgørelsens § 9, 1. pkt., jf. § 2, stk. 1, nr. 4, for så vidt angår el-kedler.*

Det fremgår af direktoratets udtalelse at arresthuset desuden telefonisk har oplyst at henset til at de indsatte i indeværende år har fået køleskab på cellerne, vil el-nettet i sin nuværende udformning ikke kunne klare en yderligere belastning som fx brug af el-kedler. Arresthuset har ligeledes oplyst at spørgsmålet om at indføre en ordning hvorefter der kan tilbydes de indsatte kogende vand til te fra fx el-kedel eller termokande, har været drøftet på et talsmandsmøde den 29. august 2005. De indsatte blev orienteret om belastningen af el-nettet og de blev spurgt om de fx ønskede at bytte deres kaffemaskine med el-kedler. Arresthuset har oplyst at det på talsmandsmødet blev tilkendegivet at der ikke var et ønske om at udbytte fx kaffemaskinen med en el-kedel.

Direktoratet har henholdt sig hertil. Direktoratet har herefter anført følgende:

”Direktoratet skal i øvrigt bemærke, at man finder, at den dagældende § 3 i genstandsbekendtgørelsen, hvorefter lederen fastsætter nærmere regler om udlevering af indsattes egne genstande, hjemler mulighed for, at det enkelte arresthus forbyder udlevering af el-kedler, idet en sådan genstand

i arresthuset anses for at være et våben jf. genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 4.”

*Som jeg allerede anførte i min opfølgingsrapport nr. 1 vil det få vidtrækkende konsekvenser at anse el-kedler for omfattet af genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 4 (bestemmelsen er uændret i den gældende version). Jeg forstår imidlertid at det ikke er direktoratets opfattelse at el-kedler er omfattet direkte af genstandsbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 4 (genstande der kan benyttes som våben, og andre personfarlige genstande), men at der i arresthusene – med hjemmel i genstandsbekendtgørelsens § 9 (tidligere § 3) kan fastsættes lokale regler der forhindrer at de indsatte kan medbringe en el-kedel. Jeg er enig i denne opfattelse. Jeg henviser herved også til genstandsvejledningens punkt 5 (tidligere punkt 4 der er gengivet ovenfor).*

*Med henvisning til det oplyste om kapaciteten på el-nettet i arresthuset, at der på talsmandsmødet den 29. august 2005 ikke blev udtrykt ønske om at få byttet kaffemaskinen med en el-kedel, at arresthuset aldrig har fået klager over at det ikke er muligt at lave te af kogende vand, og idet jeg går ud fra at arresthuset vil overveje hvorledes en indsat der måtte ønske at kunne lave te af (næsten) kogende vand, vil kunne få dette behov opfyldt, har jeg ikke yderligere bemærkninger til spørgsmålet.*

### **Opfølgning**

*Jeg betragter herefter inspektionen af Arresthuset i Randers for afsluttet.*

### **Underretning**

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Randers, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.



Lennart Frandsen  
Inspektionschef